

2008. MÁJ. 30.

GÁZFORRÁS- ÉS KITERMELÉSI SZERZŐDÉSI ÁRVERÉSI PROGRAMOK HATÁSA A GÁZPIACOK FEJLŐDÉSÉRE			
Értékelés	Vizsgálati	Dokumentáció	Formázás
Intézkedésre kijelölt szerv: GVH			
Küldés dátuma: AL/0406/2008/001			Érkezési szám: 5178

SAKMAI BESZÁMOLÓ

Pályázati eljárás száma: VKK/5/2006
Program neve: Gázforrás- és kitermelési szerződési árverési programok hatása a gázpiacok fejlődésére
A támogatási szerződés száma: AL/113/2007/006
Kedvezményezett neve: Budapesti Corvinus Egyetem Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont
Szakmai felelős neve: dr. Kaderják Péter
A Program befejezésének határideje: 2008. március 31.
A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹ **NEM**

1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!

A jelenlegi szakmai beszámoló a „Gázforrás- és kitermelési szerződés árverési programok hatása a gázpiacok fejlődésére” elnevezésű Program négy fázisának lezajlásához kapcsolódik. A Program fázisai az alábbiak:

1. Nemzetközi tapasztalatok áttekintése, különös tekintettel az EU tagállamokra (információgyűjtés, joganyagok áttekintése). A vizsgált programok előzményeinek és jellemzőinek bemutatása.
2. A Programoknak a gázpiac fejlődésére gyakorolt hatásai (piaci szereplők száma, likviditás, piaci árakra gyakorolt hatás). Egyszerűbb piaci koncentrációs mutatók összehasonlítása és az áralakulás statisztikai elemzése.
3. A hazai Programok szerkezetének és eddigi tapasztalatainak kritikai elemzése a piac fejlődése szempontjából.
4. Javaslatok megfogalmazása arra vonatkozóan, hogyan lehetne a hazai Programok hátralévő időszakában a végrehajtás gyakorlatán javítani.

A Program megvalósítási ütemtervének megfelelően 2007. november 30-ig az 1-2. fázis feladatait kellett elvégeznünk, majd 2008. március 31-ig a 3.-4. fázis feladatait. A második ütem befejezéséig az első ütemben elkészült tanulmány belső szakmai bírálata készült csak el a GVH-ban, a külső bíráló véleményére továbbra is várni kell, így az esetleges kritikai észrevételekre nem volt módunkban reagálni. A Program megvalósításával az ütemtervnek megfelelően haladtunk.² A következőkben bemutatjuk az egyes fázisok elvégzésének részleteit.

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelem szerűen kitölteni.

² A nemzetközi tanulmányt 2007. november 30-án e-mailben, majd postán is elküldtük.

Nemzetközi tapasztalatok áttekintése, különös tekintettel az EU tagállamokra (információgyűjtés, joganyagok áttekintése). A vizsgált programok előzményeinek és jellemzőinek bemutatása.

Hét országot vizsgáltunk meg, Nagy Britannia, Spanyolország, Olaszország, Németország, Ausztria, Törökország, illetve Dánia, mely utóbbit, miután a pályázatban szereplő francia árverésről nem lehetett adatot találni, utólag emeltük be az elemzésbe. Az anyaggyűjtés során az interneten fellelhető források mellett, minden ország esetében megkerestük az illetékes hatóságot, vagy az árverés lebonyolítót, több kevesebb sikerrel.

A Programoknak a gázpiac fejlődésére gyakorolt hatásai (piaci szereplők száma, likviditás, piaci árakra gyakorolt hatás). Egyszerűbb piaci koncentrációs mutatók összehasonlítása és az áralakulás statisztikai elemzése.

A gázárverések hatásának számszerűsítése statisztikai módszerekkel nem sikerült. Ennek okai:

- Az adatok bizalmas jellege miatt az árakról, illetve piaci részesedésekről, általában nagyon keveset lehetett megtudni.
- A gázárverésekkel párhuzamosan egyéb, a piac likviditására ható tényezők is működtek az országokban, melyek hatását leválasztani a gázárverés hatásától megfelelő adatok mellett sem lehetne ilyen rövid időszoron.
- Jelenleg csak két országban fejeződött be a gázárverési program.

Mindezek ellenére törekedtünk arra, hogy minél részletesebben bemutassuk a gázárverési programok előtti gázpiac szerkezetét, szereplőit, különös tekintettel az inkumbens részesedéseire, illetve (amennyiben már befejeződött) az árverés az azutáni piac szerkezetét, az abban bekövetkező változásokat.

A hazai Programok szerkezetének és eddigi tapasztalatainak kritikai elemzése a piac fejlődése szempontjából.

A magyar esetet leírását a nemzetközi esettanulmányok szerkezetét követve készítettük el, azaz a keresleti és a kínálati oldal bemutatását követi a földgáz piaci szabályozásnak a program végrehajtását érintő vonatkozásainak ismertetése. (szabad források bemutatása, rendszerhez való hozzáférés, törvényalkotás)

Magának a programnak a részleteit az írásos dokumentumokon túl az érintett piaci szereplőkkel, valamint az EU megbízottjával és a szabályozó hatósággal készített interjúk keretében is vizsgáltuk.

Az elemzés fő következtetései:

A gázpiaci helyzetképet a gáz és szerződés árverési programok előtt és után is bemutattuk, rámutatva, hogy a versenypiaci szegmens jelentős növekedését (3,7% 2004-ben illetve 27,9% 2007-ben) lehetővé tevő likvid forrás, döntő mértékben a vizsgált programokból származott.

Ugyanakkor a gáz árverés három éves tapasztalata azt mutatja, hogy a versenypiaci szegmens nagysága nem csupán a likvid források rendelkezésre állásán múlik, a hibrid modellben a közüzemi ár referenciaárként működik a fogyasztóknak, és ez határozza meg, hogy melyik szegmensben (piaci vagy közüzemi) látják el magukat gázzal, a gáz árverési és a szerződés árverési programokban kínált termék versenyképessége a közüzemi ármeghatározástól függ.

A programok további korlátját jelenti az import, szállítási és tározói kapacitás kiosztásának fogyasztóhoz kötése (hátizsák elv), ami egyrészt az új piaci belépőknek jelent komoly korlátot, illetve fogyasztók feljogosítottá válásánál eszköz a közüzemi szolgáltató kezében a fogyasztó sakkban tartására.

Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy a gáz és szerződés árverési programok lezárultával a jelenlegi közüzemi nagykereskedő olyan domináns szerephez jut majd, ami aggasztó mértékű a verseny életben tartásának szempontjából.

A Program végrehajtásában a következő munkatársak működtek közre:

- Kaderják Péter
- Kiss András
- Tóth Borbála
- Szolnoki Pálma

2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!

- szakmailag / tudományos szempontból
- a pályázati célkitűzésekkel összefüggésben
- újszerűség bemutatása
- a továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)
- az eredmények hasznosításának lehetőségei

A versenyhatóságok határozataiban egyre gyakrabban feltűnő feltétel a gáz és szerződés árverés kötelezettsége. A deklarált célja a versenyhatóságoknak (olykor kormányoknak) az ilyen programok előírásával a verseny élénkítése, új szereplők piacra való belépésének könnyítése. A tényleges hatást tekintve nagyon kevés tapasztalat áll még rendelkezésre, és láthatólag a témát még kevesen kutatták (újszerű).

Az eredeti célkitűzésben szerepelt a magyar program értékelése a nemzetközi programok végrehajtásának tapasztalatai fényében is. Elmondható, hogy a magyar program példaértékűen végrehatott, ami nem csupán az internetes aukció technikai lebonyolítására, hanem a szerződéskötésre és a gáz leszállításra is vonatkozik.

Szakmai szempontból az eredmények közzétevése és minél szélesebb körben való ismertetése önmagában is hozzájárul a transzparencia növekedéséhez a szektorban.

Az eredményeket mind az EU Megbízott mind a Magyar Energia Hivatal megbízottja megkapta, a program további végrehajtása szempontjából a résztvevők visszajelzései számukra hordozhatnak információkat. A tanulmányt a Rekk honlapján (www.rekk.eu) is elérhetővé tesszük, hogy a témával kapcsolatosan információhoz juthassanak a fogyasztók is.

3. Sorolja fel és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?

A Program során a 2. fázissal bezárólag elkészült egy nemzetközi áttekintést nyújtó tanulmány, mely 7 országtanulmányt tartalmaz.

A 3.-4. fázis keretében a gáz és kitermelési szerződés árverési programok hatása a magyar piacra címmel készült egy tanulmány.

A kutatási eredmények bemutatását tervezzük a 2009-es 2nd Annual Gas Conference előadásaként.

4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti munkatervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!

A Program első pontjának megvalósítása az eredeti munkaterv szerint történt, a második pont megvalósítása a lehetőségeknek megfelelően, részben sikerült. A harmadik és negyedik pontok is az eredeti munkaterv alapján határidőre elkészültek. A támogatási szerződés módosítására nem került sor.

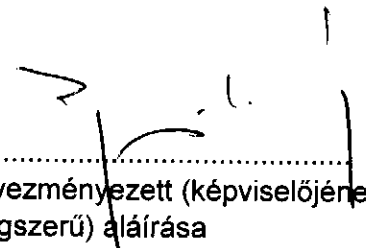
5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!

A projekt megvalósításának második ütemében (3.-4. fázis) az interjúalanyokkal (az aukció résztvevői, lebonyolítói és az EU valamint a Magyar Energia Hivatal megbízottjai) mind a nemzetközi programokról készült esettanulmányokat, mind a kéziratos formájú magyar esettanulmányt ismertettük. A visszajelzések pozitívak és biztatóak voltak. Az észrevételeiket a GVH számára eljuttatott nyomtatott és CD-n leadott végső változat már tartalmazza.

Kelt: 2008. április 15.

Szakmai felelős aláírása

Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása

